

Група № _____ Имена на участниците: _____

Кои сте вие днес?

В спешното отделение не лекуват по реда на пристигане. Първо преглеждат всички, отделят онези, чийто живот е застрашен, и започват от тях. Драскотините чакат.

Днес правите същото с един текст. Той не е глупав и не е написан от мързелив човек – просто е болен, а болезните му не са равни.

ТРИТЕ ЗНАКА

Ще пишете в бялото поле отгясно на текста, срещу реда, за който се отнася знакът.

- **Λ** – счупена логика. Твърдение без доказателство, скок в разсъждението, довод, който не доказва това, което трябва, или удар по човека вместо по мисълта.
- **С** – изкълчен стил. Повторение, празни гуми, изречение, което звучи като бланка, дума, която не значи нищо конкретно.
- **П** – драскотина. Правопис, пунктуация, членуване.

Едно ограничение, и то е важно:

- знакът Λ ви е разрешен най-много два пъти. Не защото логическите проблеми са само два, а защото трябва да изберете кои два са смъртоносни.
- До всеки знак пишете по една дума защо. Само една.

ПАЦИЕНТЪТ

(Ученическо есе, публикувано в училищен вестник. Авторът е шестнайсетгодишен и е писал искрено.)

Според мен телефоните в училище трябва да бъдат
забранени.

Всеки знае, че учениците не могат да се
концентрират, когато телефонът им е в джоба.

Едно проучване показва, че хората губят
концентрация.

Освен това в моето училище има много ученици,
които през междучасията само гледат в екраните си
и не си говорят помежду си.

Ако забраним телефоните успеха ще се подобри, ще
се подобри и общуването, и учениците ще станат по
щастливи.

Има и училища, които вече са го направили.

Според мен това е правилния подход и всеки, който
мисли обратното, просто не разбира проблема.

ЗАДАЧА 1. Презледът (4 минути)

Минете текста веднъж, без да пишете нищо. Само четете.

После го минете втори път и поставяйте знаци. Помнете за ограничението при Л.

ЗАДАЧА 2. Спешният случай (3 минути)

От всичко, което намерихте – кое е най-спешното? Онова, което, ако не се поправи, прави останалото безсмислено.

Ред или изречение: _____

Защо точно то: _____

ЗАДАЧА 3. Егната поправка (3 минути)

Имате право на едно-единствено пренаписано изречение. Едно.

Изберете кое и го напишете както трябва да звучи:

Не поправяйте всичко. Днес не се учим да поправяме – учим се да преценяваме кое първо.

РАБОТЕН ЛИСТ 2

„БЕЛЕЖКАТА“

Литература

10 клас

Група № _____ Имена на участниците: _____

Другата половина от занаята

Досега работихте върху текста. Сега идва по-трудното: човекът.

Авторът на този текст е шестнайсетгодишен, писал е искрено и утре ще прочете каквото сте му написали. Ако бележката ви е точна, но го засегне, той няма да поправи нищо – ще спре да пише.

Редакторът не е човекът, който знае повече. Редакторът е човекът, който помага на текста да стане това, което авторът е искал да бъде.

ПРАВИЛОТО НА ТРИТЕ ИЗРЕЧЕНИЯ

- Първо изречение – какво работи. Не любезност, а истина. Посочете конкретно нещо, което е добро, и кажете защо е добро. Ако не намерите нищо, не сте чели внимателно.
- Второ изречение – къде се къса. Едно място, не пет. Най-спешното от вашия триаж. Говорете за текста, не за автора: не „ти твърдиш“, а „тук се твърди“.
- Трето изречение – въпрос. Не съвет, а въпрос. Съветът затваря разговора, въпросът кара автора да мисли и решението остава негово.

ЗАДАЧА 1. Бележката (5 минути)

- Какво работи:

- Къде се къса:

- Въпросът:

ЗАДАЧА 2. Проверката (2 минути)

Прочетете си бележката на глас, тихо, и минете през трите въпроса:

- Има ли в нея дума за автора вместо за текста? Ако да – заменете я.
- Третото изречение въпрос ли е наистина, или е съвет с въпросителна накрая?
- Първото изречение щеше ли да остане същото, ако текстът беше на друг човек?

ЗАДАЧА 3. Единственият критерий (3 минути)

Ще чуете бележките на две други групи. След всяка си отговорете на един въпрос и го запишете:

- Бележка на група № _____

Бих ли се зарадвал на това, ако беше за мой текст? ДА / НЕ

Защо: _____

- Бележка на група № _____

Бих ли се зарадвал на това, ако беше за мой текст? ДА / НЕ

Защо: _____

ИНДИВИДУАЛНА ЗАДАЧА

Клас: 10. ____

Име: _____

Дата: _____

Всеки сам, четири минути.

Този път пациентът е нов и е по-кратък.

НОВИЯТ ПАЦИЕНТ

Спортът е много важен за младите хора. Той развива дисциплина и характер. Всички знаят че децата които спортуват учат по добре и по рядко имат проблеми. Затова според мен спортът трябва да бъде задължителен за всички ученици, защото ползите от него са безспорни и очевидни за всеки нормален човек.

1. Диагнозата. Поставете трите знака – Л, С, П – срещу мястото, за което се отнасят. Тук Л ви е разрешен само веднъж.

- Л – в кое изречение: _____
- С – в кое изречение: _____
- П – посочете две места: _____

2. Спешното. Кое от трите е най-спешно и защо? Едно изречение.

3. Поправката. Пренapiшете последното изречение така, че да остане същата теза, но да не отблъсква несъгласния читател.

4. Бележката. Едно изречение го автора – по правилото. Изберете кое от трите ще му напишете, ако имате право само на едно.

- Точка 4 тежи колкото първите три взети заедно. Диагнозата се учи за седмица. Бележката – цял живот.

КЛЮЧ ЗА УЧИТЕЛЯ

0. ПОДГОТОВКА ПРЕДИ ЧАСА

- Разпечатайте текста на пациента увеличено – на А3 или на два залепени А4 – и го закачете на дъската преди звънеца. Класът трябва да го вижда от последния чин. Оставете широко бяло поле отгясно, там ще пишете накрая.
- Разпечатайте Приложение 1 и Приложение 2 – по един на група, Приложение 3 – по един на ученик.
- Пригответе дебел маркер за поправката в края на часа. Нека е различен на цвят от този, с който пишете обикновено.
- Прочетете точка 3 – там е пълната диагноза на текста. Влезте в час, знаейки къде са всичките проблеми, дори да не ги извадите всичките.
- Не поправяйте текста предварително и не подчертавайте нищо по него. Листът на дъската трябва да е чист.

1. ЗА ПРОВОКИРАНЕТО

- Не обявявайте темата. Посочете листа и кажете едно изречение: този текст е болен.
- Задръжте се на думата „болен“. Не е глупав, не е грешен, не е писан от мързелив човек – болен е. Разликата е съществена и учениците я усещат веднага.
- Дайте шейсет секунди мълчаливо четене и после питайте съвсем открито: къде ви боли? Приемайте всичко, включително „не знам, но нещо не е наред“ – това е най-честният отговор и е добро начало.
- Не записвайте отговорите върху листа. Ще ви трябва чист.
- Ако класът тръгне да поправя запетайки, не ги спирайте. Точно това ви трябва, за да въведете триажа: питайте дали запетайката е най-спешното нещо в този текст.

2. ЗА ВЪВЕДЕНИЕТО

- Тук минават три неща и нищо повече.
- Първо – трите нива. Логиката е скелет: ако е счупен, останалото няма значение. Стилът е мускул: текстът върви, но накуцва. Правописът е кожа: вижда се веднага и лекува най-лесно. Дайте тази картина, тя се помни.
- Второ – редът. Повечето хора редактират отзад напред: първо запетайките, защото са най-видими, и остават без сили за скелета. Кажете го направо, това е практическият съвет на целия час.
- Трето – кой е редакторът. Не е човекът, който знае повече от автора, а човекът, който помага на текста да стане това, което авторът е искал. Ако това изречение остане в главите им, часът си е свършил работата.
- Не давайте определения за видовете грешки и не диктувайте списъци. Осем минути стигат само ако говорите с примери от листа на дъската.

3. КЛЮЧ КЪМ ПЪРВАТА ДЕЙНОСТ – „Триаж“

- Групи от по четирима. Не местете чиновете.
- Разбивка на единайсетте минути: 1 минута инструкция, 4 минути прегледът, 3 минути спешният случай, 3 минути едната поправка.

- Пълната диагноза на текста:
 - „Всеки знае, че...” – Л. Твърдение без доказателство, подпряно на мнимо съгласие. Класически похват, който изглежда като довод.
 - „Едно проучване показва, че хората губят концентрация” – Л. Кое проучване, на кого, за какво? И най-важното: това не доказва тезата, а само повтаря предишното изречение с по-важен глас.
 - „в моето училище има много ученици, които...” – Л, по-меко. Личното наблюдение не е доказателство, но поне е честно и конкретно; тук е и най-живото място в текста.
 - „ще се подобри успехът, ще се подобри и общуването, и учениците ще станат по-щастливи” – Л и С едновременно. Скок от концентрация към щастие, нищо не свързва двете; и повторение на глагола.
 - „Има и училища, които вече са го направили” – Л. Позоваване на пример без резултат. И какво е станало след това?
 - „всеки, който мисли обратното, просто не разбира проблема” – Л, и това е най-тежкото. Ударът е по човека, не по мисълта. Ако учениците са минали урока за скалата на несъгласието, ще го разпознаят веднага.
 - „Според мен” два пъти, „правилният подход” – С. Празни гumi и бланков език.
 - „Ако забраним телефоните успеха ще се подобри” – П. Липсва запетая след подчиненото изречение и е сгрешено членуването: успехът е поглог.
 - „по щастливи” – П. Пише се с дефис: по-щастливи.
 - „това е правилния подход” – П. Пълен член: правилният.
- Кое е най-спешното: последното изречение. Докато то стои, никой несъгласен читател няма да прочете текста докрай – а есето е написано точно за несъгласните. Приемайте и „Всеки знае” като спешен случай, ако групата го защити.
- Типична грешка: групите пишат Л навсякъде и после установяват, че са изчерпали двете си употреби още в първия абзац. Не ги спасявайте – нека понесат последицата, тя учи повече от указанието.
- Втора типична грешка: пренаписват целия текст в Задача 3. Спрете ги: едно изречение, не абзац.
- При обиколката задавайте един и същ въпрос на всяка група: „Ако имахте време само за една поправка, коя е тя?”

4. КЛЮЧ КЪМ ВТОРАТА ДЕЙНОСТ – „Бележката”

- Разбивка на десетте минути: 1 минута инструкция, 5 минути бележката, 2 минути проверката, 2 минути изслушване на две групи.
- Правилото на трите изречения не е учтивост. То е работещ редакторски инструмент и се използва в издателства и в редакции – кажете го, защото учениците усещат разликата между техника и възпитание.
- Първото изречение е най-трудното. Ако група не намери нищо добро, върнете я към текста: личното наблюдение за междучасията е конкретно и живо, а тезата е ясно формулирана в първото изречение.
- Внимавайте за псевдовъпроси в третото изречение: „Не мислиш ли, че трябва да махнеш последното изречение?” е съвет, преоблечен като въпрос. Истинският въпрос звучи иначе: „Какво ще стане с последното изречение, ако го прочете човек, който не е съгласен с теб?”

- При изслушването не оценявайте бележките сами. Питайте класа единствения въпрос: бихте ли се зараждали на това, ако беше за ваш текст? Отговорът „не“ е също толкова полезен, колкото „да“, и не е обидна за групата.
- Деликатно място: в клас, където някой пише и публикува, разговорът може да стане личен. Не питайте кой е получавал такива бележки и не искайте примери от живота им.

5. КЛЮЧ КЪМ ЗАДАЧАТА ЗА ПРОВЕРКА

- Диагнозата на новия пациент:
 - Л – „Всички знаят че децата които спортуват учат по-добре“: мнимо съгласие плюс причинно-следствена връзка, която не е доказана. Приема се и последното изречение – „очевидни за всеки нормален човек“ – като логическа грешка, тъй като поставя несъгласния извън нормалното.
 - С – „ползите са безспорни и очевидни“: две думи за едно и също; „много важен“ – празно определение.
 - П – липсващи запетаи в „знаят че децата които спортуват“; „по добре“ и „по рядко“ се пишат с дефис.
- Най-спешно е последното изречение по същата причина като в първия текст. Ученик, който посочи него, е разбрал часа.
- Точка 3 се оценява по едно: остана ли тезата същата. Ако ученикът е смекчил и самото твърдение, поговорете за разликата между смекчаване на тона и отстъпление от позицията – но следващия път, не с червено върху листа.
- Точка 4 тежи най-много и се казва на глас, преди да започнат.
- Съберете листовите на излизане.

6. ЗА ЗАТВАРЯНЕТО

- Върнете класа при листа на дъската – той стои чист през целия час.
- Попитайте: ако можехме да направим само една поправка, коя да е тя? Изслушайте предложенията и ги оставете да поспорят половин минута.
- После нанесете поправката пред тях, с дебелия маркер, върху самия лист. Не я обяснявайте, докато пишете.
- В повечето класове печели последното изречение. Ако вашият клас избере друго – нанесете тяхното, не вашето. Часът е техен.
- Накрая прочетете текста на глас с нанесената поправка и спрете дотам. Не обобщавайте и не изричайте извода – той се вижда.
- Домашна работа не се задава. Това е последният час.

7. АКО ВРЕМЕТО НЕ СТИГА

- Съкратете Задача 3 от Приложение 1 – нека групите кажат едната поправка устно, вместо да я пишат.
- Съкратете изслушването във втората дейност до една група.
- Не съкращавайте Задача 2 от Приложение 2 – проверката на собствената бележка – и последните две минути на дъската. Ако часът изостава, режете от въведението: редът на трите нива може да се обясни с две изречения.

ПАЦИЕНТЪТ

(Ученическо есе, публикувано в училищен вестник. Авторът е шестнайсетгодишен и е писал искрено.)

Според мен телефоните в училище трябва да бъдат забранени. Всеки знае, че учениците не могат да се концентрират, когато телефонът им е в джоба. Едно проучване показва, че хората губят концентрация.

Освен това в моето училище има много ученици, които през междучасията само гледат в екраните си и не си говорят помежду си. Ако забраним телефоните успеха ще се подобри, ще се подобри и общуването, и учениците ще станат по щастливи.

Има и училища, които вече са го направили.

Според мен това е правилния подход и всеки, който мисли обратното, просто не разбира проблема.